

Hatvanad vasárnap

► 2Kor 12,1–10

Mennyei látomások, pokoli kínok

A vasárnap jellege

Hetvened, hatvanad és ötvened vasárnap a böjti idő bevezető szakasza az egyházban. Hetvened vasárnapjától kezdve az egyház előre, húsvét felé tekint. JÁNOSSY Lajos (2008, 21. o.) szerint „a magábaszállásnak és a bűnbánatnak az ideje ez a böjt előtti idő. Egyrészt a kegyelem csodáját hirdeti, amely az egész embert igényli, és szolgálatába állítja, másrészt éppen Isten igéjének és szolgálatának sorsában mutatja meg azokat az akadályokat, amelyekkel ez a világ és saját bűnösségünk annyiszor szembehelyezkedik az Úr üdvösséges akarásával.” Hatvanad vasárnapja pedig „a liturgia egész gondolatvilágában az igehirdetéshez kötődik. Ezért nevezik gyakran az igehirdetés vasárnapjának” – írja HAFENSCHER Károly (2010, 349. o.).

Míg a gyülekezetet a vasárnap témájának megfelelően „Süketségből az ige hallására!” hívjuk, addig mi magunk átgondolhatjuk, hogy sikertelenségeink és fájdalmas tapasztalataink ellenére miért hirdetjük mégis (még mindig) Isten igéjét. Isten elé vihetjük mindezt, és megerősítését kérhetjük.

Amit a textusról tudni kell

Pál apostolnak a korinthusiakhoz írt második levele a „könnyhullatással” írt levél (2Kor 2,4). Valószínűleg Kr. u. 55-ben vagy 56-ban íródott Filipiben. A levél születése előtt a gyülekezet mélyen megbántotta Pál apostolt. Amikor a gyülekezet egyik tagja kétségbe vonta Pál apostoli hitelét, a gyülekezet többi tagja nem védte meg. Ráadásul egy kívülről érkező csoport is arra törekedett,

hogy kivonják a korinthusi gyülekezetet Pál befolyása alól, és ők sem Pál tanítását támadták, hanem szintén apostoli hitelét vonták kétségbe. „Milyen megalázó lehetett a gyülekezet megalapítója számára egy ilyen mondatot lediktálni a levélbe: »Úgy gondolom, semmiben nem maradok el a fő-fő apostolok mögött.« (2Kor 11,5; 12,11).” (CSERHÁTI 2009, 18. o.)

Pál arra kényszerül, hogy dicsekedjék rendkívüli apostoli teljesítményeivel. A 11. fejezetben szolgálatának viszontagságairól ír, és azzal dicsekszik, hogy Isten képessé tette, hogy minden megpróbáltatásban helytálljon. A 12. fejezetben pedig az Úrtól ajándékba kapott látomásokról és kinyilatkoztatásokról beszél. Beszédes, hogy tizennégy éven keresztül nem szólt ezekről, e levél írásakor azonban úgy érzi, meg kell tennie, hogy igazolja apostoli tekintélyét. A korinthusi keresztények ugyanis hajlottak a szenzációéhségre.

Az 1. versben így foglalja össze rendkívüli élményeit Pál: ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις Κυρίου – az Úrtól eredő látomások és kinyilatkoztatások. Nem a damaszkuszi úton történt találkozásról van szó, hiszen az találkozás volt, nem látomás vagy kinyilatkoztatás. Pál egyes szám harmadik személyben írja le rendkívüli élményeit: οἶδα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ – „Ismerek egy embert Krisztusban”, azaz valakit, aki a gyülekezet tagja, Krisztushoz tartozik. Kétségtelen, hogy Pál saját magáról ír, de mivel teljes mértékben Isten ajándékának tekinti a kapott látomásokat és kinyilatkoztatást, ezért nem is azonosítja magát azzal a valakivel, akivel a rendkívüli élmény történt. Hiszen Pálnak ebben semmi érdeme, csak Istennek köszönheti, nem Pál ragadtatta el magát. Ezt fejezik ki

a ἀρπάζω ('elragad, lop, rabol') ige passzívban megjelenő alakjai a 2. és a 4. versben. A 2. versben az elragadtatás ἔως τρίτου οὐρανοῦ, „*a harmadik égig*” történik. „Az ókori közember vilásképe »háromemeletes« volt” (uo. 397. o.): alvilág, föld, levegőég. „Ez utóbbi a »mennyei országa«, amelyet viszont többretegűnek, több szférából összetettnek képzeltek el. Az egek száma tekintetében több feltevés is szárnyra kapott... A rabbik szintén három égről tudtak.” (Uo. 398. o.) Akár három, akár hét égről van szó, mindegyik szent szám, és a teljességet fejezik ki. A harmadik ég mindenképpen az Isten lakóhelyét jelöli. A 4. versben az elragadtatás εἰς τὸν παράδεισον, „*a paradicsomba*” történik. „A rabbinizmus gondolkodásában a paradicsom nem csak a ködös múlt emléke. A mennyei paradicsom ott van Isten mennyei világában a templom és a törvény mennyei előképével együtt. [...] De a paradicsom egyúttal a messiási idő ajándéka is, hogy otthona legyen az üdvözülőknek.” (Uo. 399. o.) A legfontosabb az, hogy Pál Isten közvetlen közelébe került. Hogy testben vagy anélkül, nem tudja, őszinte zavarát fejezi ki a rendkívüli élmények megfogalmazásakor. Olyan beszédeket hallott, amelyeket nem mondhat el másoknak, de valójában szavakba se tudná őket önteni.

Az 5. versben Pál kijelenti, hogy ő nem dicsekszik magával, legfeljebb a gyengeségeivel. Nem akarja, hogy valaki többnek gondolja őt, mint ami. De hogy Pál se gondoljon többet magáról, mint kellene, tövis, pontosabban σκόλοψ adatott (ἔδωθη – megint csak passivum divinum) a testébe. A σκόλοψ „sokkal kíméletlenebb szűrőeszköz a »tövísnél« [...] Talán még a »valóságos nyárs« fordítás érzékelteti leginkább a Pálnak fájdalmat okozó testi kint.” (Uo.) Pál azt írja, hogy háromszor kérte az Urat, hogy vegye el tőle, ahogyan Jézus is tette a Gecsemáné-kertben. Kérése nem teljesült, választ azonban mégis kapott: „...*ő ezt mondta neked: Elég neked az én kegyelmem, mert az*

én erőm erőtlenség által ér célhoz.” Τελεῖται – célhoz ér, a τελέω ige (bevégez, befejez, teljesít) szintén passzív alakja, alanya megint csak Isten lehet.

„Pálnak is meg kellett tanulnia, hogy nem az önbizalom, hanem az Istenbe vetett bizalom segít a nagy célok elérésében. Az Istenbe vetett bizalom pedig nem rendülhet meg, ha valami emberileg kilátástalannak és kudarcra ítéltnek látszik. Ott nyílik meg ugyanis igazán Isten előtt a terep, ahol az emberi lehetőségek véget érnek.” (Uo. 404. o.)

A perikópa megértése

JÁNOSY Lajos (2008, 22. o.) így foglalja össze a textus üzenetét: „...az Ige hűséges szolgálójának, Pál apostolnak fáradságos és áldozatos Krisztus-szolgálatában mutatja meg minden akadállyal szemben a győzedelmes Úr kegyelmének a hatalmát. E nélkül az isteni auktoritás nélkül ma sem lehet el Krisztus egyháza, az igeszolgálat!”

Az ószövetségi lekción és a textus a kegyelem erejét hangsúlyozzák, a vasárnap evangéliumában pedig a tékozló magvető példázata az Isten mérhetetlen nagyvonalúságát mutatja be, amikor a kegyelem igéjét szerteszét szórja. A vasárnap igéi tehát egyszerre mutatnak a lutheri *sola gratia* és *sola Scriptura* elvekre.

Igehirdetési vázlat

Passivum divinum – négyszer

Pál levelének elénk került részletében négyszer szerepel ige passivum divinum alakban. Kétszer arról van szó, hogy Pál *elragadtatott* a harmadik égig, illetve a paradicsomba, tehát az Isten közvetlen közelébe. Hatalmas ajándék volt ez számára, és vallomásának minden szava azt fejezi ki, hogy ebben neki semmi érdeme

nem volt, csakis Istennek. A mennyei élmények után a harmadik passivum divinum Pál „pokoli” fájdalmát okozza. Tövis, sőt „valóságos nyárs” (CSERHÁTI 2009, 399. o.) *adatott a testébe*. A sátán gyöttri Pált, hogy el ne bizakodjon, de szavaiból világosan kiderül, hogy „az ördög is Isten ördöge” (Luther) az ő szemében is. Milyen különös: Isten bölcsessége szerint („*Bizony, a ti gondolataitok nem az én gondolataim, és a ti utaitok nem az én utaim – így szól az Úr. Mert amennyivel magasabb az ég a földnél, annyival magasabbak utaim a ti utaitoknál, és gondolataim a ti gondolataitoknál.*” – Ézs 55,8–9) Pálnak éppúgy szüksége volt a mennyei boldogság megtapasztalására, mint a pokoli fájdalom elviselésére. Mi végre? A negyedik passivum divinum megválaszolja: hogy Pál Isten ereje által *érjen célhoz*. Semmi nincs lehetetlen az Isten számára. Úgy tetszett neki, hogy erejét és dicsőségét erőtlen, alkalmatlan emberek szolgálatán keresztül mutassa meg.

Isten, aki mindig több

Hatvanad vasárnapjának igéi egyszerre hirdetik Isten tökéletes szuverenitását és elképesztő kegyelmét (amazing grace). Ézsaiás prófétálásában Isten szava makacsul elvégzi feladatát, még az álnok és bűnös ember életében is. Jézus példázatában a magvető szinte felháborító nagyvonalúsággal, tékozolva hinti az értékes vetőmagot. (Anyám bizonyára alaposan leszidott volna, ha gyerekkoromban a veteményezésnél a példázatbeli magvető stílusát követtem volna.) Az epistolában pedig „*az Úr tanítványai elleni fenyegetéstől és öldökléstől*” lihegő Saulból (ApCsel 9,1) lett Pál, akit Jézus szava ellenállhatatlanul pálfordulásra készítetett, elmondhatatlan isteni beszédekről tanúskodik, és a pokoli fájdalmak között is megtartó, nagyon is elmondható isteni szót hirdeti: „*Elég neked az én kegyelmem, mert az én erőm erőtlenség által ér célhoz.*”

Titkok és épphogy csak befogadható élmények hullámvasútja Jézussal az életünk. De az Úr tudja, hova vezet (szavával! a mennyország felé), és tudja, hogyan és miért úgy vezet. Azt kéri tőlünk, teljes valónkkal bízzunk abban, hogy ez elég.

További javaslatok az istentisztelethez

Lekció

Útmutatónk jelzése szerint ezen a vasárnapon nem az evangéliumi szakasz (Lk 8,4–15: A magvető), hanem az ószövetségi lekción (Ézs 55,6–11) a kötelező lekción.

Énekek

EÉ 279, 258

Gyermek-istentiszteletrre: EÉ 531 (Kimegy a magvető)
ZÉ 73, ÚÉ 97 (Szavad törjön utakat)

Illusztráció

TÖRTÉNET

Tövis adatott a testébe

Néhány évvel ezelőtt megismerkedtem egy katolikus diakónussal. Világi állása van, feleségével négy gyermeket nevelnek, amikor pedig teheti, az egyházközségben szolgál, hol informatikai tudásával, hol diakónusi minőségben. Egyik találkozásunk alkalmával elmondta nekem hallásérülésének történetét. Amikor feleségével összeházasodtak, és éppen a nászútjukra utaztak, autóbalesetet szenvedtek. Felesége hetekig élet-halál között lebegett, ő pedig majdnem teljesen elveszítette a hallását. Azóta hallókészülékkel is csak nagyon keveset hall, leginkább szájról olvas. A baleset utáni néhány hónap rettenetes időszak volt számukra, a következmények egy részét pedig életük végéig kell cipelniük.

A legkülönösebb azonban az, hogy kedves ismerősöm bevallása szerint neki szüksége volt erre a megpróbáltatásra. Fiatal informatikusként, friss házasként, megbecsült egyházközségi tagként, jó külső adottságokkal megáldva nagyon nyeregben érezte magát. Elmondása szerint teljesen biztos abban, hogy ha ez a baleset nem történt volna meg, nem jó irányba ment volna az élete. Abban a hamis hitben, hogy mindenre képes, elszakadt volna Istentől. Hallássérültként és felesége sérüléseit hordozva minden pillanatban átélük, hogy Istenre vannak utalva, ő pedig gondot visel róluk.

Felhasznált irodalom

- CSERHÁTI Sándor 2009. *Pál apostolnak a korinthusiakhoz írt második levele. Fordítás és magyarázat.* Luther Kiadó, Budapest.
- HAFENSCHER Károly 2010. *Liturgika. A keresztény istentisztelet protestáns megközelítésben, ökumenikus szellemben.* Luther Kiadó – Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzene Tanszéke, Budapest.
- JÁNOSSY Lajos 2008. *Az egyházi év útmutatása.* Fraternitás Magyarországi Evangélikus Lelkészek Közössége, Veszprém.

■ LÁZÁRNÉ TÓTH SZILVIA